

ROCZNE SPRAWOZDANIE KRAJOWEJ KOMISJI NADZORU Z WYKONANIA PLANÓW KONTROLI NA 2009 ROK

I. Wprowadzenie

Sprawozdanie niniejsze obejmuje okres przejściowy, tj. okres, w którym wchodziły w życie przepisy nowej ustawy z dnia 7 maja 2009r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. Nr 77, poz. 649), dalej zwanej ustawą.

Przejściowy charakter okresu, stanowiącego przedmiot niniejszego sprawozdania powoduje szereg implikacji:

- niniejsze roczne sprawozdanie nie odnosi się do planów kontroli, sporządzonych w trybie art. 26 ust. 8 ustawy, gdyż w momencie przyjmowania przez Krajową Komisję Nadzoru (KKN) planu kontroli na 2009 rok wskazana ustawa nie obowiązywała,
- przyjęty przez KKN plan kontroli na rok 2009, został sporządzony według wcześniej stosowanych zasad, w szczególności, bez wyodrębnienia podmiotów uprawnionych do badania jednostek zainteresowania publicznego i w zasadzie obejmował I półrocze 2009r.,
- dotychczasowy zakres informacji dostępnych w systemie informatycznym KKN będzie wymagał dostosowania do wymagań stawianych przez nową ustawę,
- w trakcie roku Komisja funkcjonowała w zmieniających się kilkakrotnie stanach prawnych, co w sposób naturalny obniżało możliwość sprawnego i skutecznego realizowania jej zadań.

W 2009 roku Krajowa Komisja Nadzoru Krajowej Izby Biegłych Rewidentów działała na podstawie przepisów:

- a. do 5 czerwca 2009 r. :

- ustawa z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie (Dz. U. z 2001, Nr 31, poz. 359, z późn. zm.),
  - Statut Krajowej Izby Biegłych Rewidentów,
  - Regulamin działania Krajowej Komisji Nadzoru,
- b. od 6 czerwca 2009r.:
- ustawa z dnia 7 maja 2009r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. Nr 77, poz. 649), przy czym do 5 grudnia 2009r. obowiązywał Statut Krajowej Izby Biegłych Rewidentów i Regulamin działania Krajowej Komisji Nadzoru.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja działała w następującym składzie:

1. Mirosław Kośmider – przewodniczący,
2. Urszula Piszczorowicz – zastępca przewodniczącego,
3. Marek Błaszak – członek,
4. Jadwiga Godlewska – członek,
5. Ewa Sowińska – członek.

Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania skład Komisji nie uległ zmianie.

Krajowa Komisja Nadzoru realizowała swoje zadania kontrolne przy pomocy zespołu wizytatorów. Wizytatorzy byli wybierani w oparciu o przyjęte przez Komisję kryteria, a także zasadę dającą prawo do wnioskowania kandydatów na wizytatorów przez wszystkie organy Krajowej Izby Biegłych Rewidentów oraz regionalne oddziały Krajowej Izby Biegłych Rewidentów.

Krajowa Komisja Nadzoru powołała:

- 71 wizytatorów (Postanowieniem z dnia 10 marca 2009 r.), dodatkowo
  - 2 wizytatorów (Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2009 r.),
- tj. łącznie 73 wizytatorów.

Dodatkowo, w dniu 30 lipca 2009 r. Krajowa Komisja Nadzoru zakończyła proces rekrutacji kontrolerów oraz dokonała wyboru trzech kandydatów na kontrolerów, którzy w dniu 24 września 2009 r. uzyskali akceptację Komisji Nadzoru Audytowego. Do dnia 31 grudnia 2009 r. osoby te nie zostały zatrudnione w Krajowej Izbie Biegłych Rewidentów. Umowy o pracę z kontrolerami zostały zawarte w dniu 31 grudnia 2009 r. z terminem rozpoczęcia pracy od dnia 1 stycznia 2010 roku.

II. Realizacja zadań Krajowej Komisji Nadzoru w 2009 roku.

1. Jak wskazano wcześniej, plan kontroli na 2009 rok został sporządzony według stanu prawnego obowiązującego na początku tego roku.

W myśl przywołanych powyżej ustaw Krajowa Komisja Nadzoru była zobowiązana do :

a. organizowania oraz sprawowania kontroli nad:

- należytych wykonywaniem zawodu biegłego rewidenta,
- przestrzeganiem procedur badania (przeглядów) sprawozdań finansowych przez podmioty uprawnione do badania sprawozdań finansowych,

b. przeprowadzania kontroli w każdym podmiocie uprawnionym do badania co najmniej raz na trzy lata.

Podstawową formą realizacji zadań Krajowej Komisji Nadzoru były kontrole przeprowadzone zgodnie z przyjętymi planami, czyli tzw. kontrole planowe.

2. Kryteria wyboru podmiotów do planu kontroli w 2009 roku:

- podmioty, które miały ostatnią kontrolę 3 lata wstecz lub wcześniej,
- podmioty, które powstały 3 lata wstecz i nie miały kontroli,
- podmioty, które miały kontrole w 2008 r. zakończone wnioskiem o rekontrolę.

3. Liczba podmiotów zaplanowanych do kontroli:

- kontrole planowane na pierwsze półrocze 2009 r. - 523, w tym:
liczba kontroli zaplanowanych w okresie od 6 czerwca do 6 sierpnia 2009 r. (ze względu na termin wynikający z art. 118 ust 3 ustawy) – 326.

4. Kontrole interwencyjne - nie wystąpiły.

Krajowa Komisja Nadzoru otrzymała w ciągu 2009 roku 11 skarg, z których 3 zakończyły się odmową wszczęcia postępowania wyjaśniającego ze względów formalnych (tj. wykraczających poza kompetencje lub możliwości działania Komisji), 7 wobec których były podejmowane postępowania wyjaśniające, zakończone wyjaśnieniem skargi i przyjęciem wniosków przez Komisję bez konieczności wszczynania kontroli interwencyjnych oraz 1 skarga zakończona decyzją o wszyciu postępowania kontrolnego w II półroczu 2009 r. (kontrola ze względów formalnych nie odbyła się).

5. Liczba przeprowadzonych kontroli w ciągu 2009 r.:

- faktycznie przeprowadzone kontrole zakończone sprawozdaniem z kontroli - 452, w tym:
  - kontrole przeprowadzone w okresie od 6 czerwca do 6 sierpnia 2009 r. – 294,
  - kontrole nieprzeprowadzone - 71 w tym:
    - w okresie od 6 czerwca do 6 sierpnia 2009 r. – 32
- kontrole w toku na dzień 31.12.2009 r. – nie wystąpiły.

6. Główne przyczyny nie przeprowadzenia kontroli to:

- przełożenie kontroli na II połowę roku 2009 na prośbę podmiotu,
- podmiot poinformował, że bada jednostki zainteresowania publicznego, Po 6 czerwca 2009 roku kontrole takie mogli przeprowadzać wyłącznie kontrolerzy, nie zaś wizytatorzy, stąd każdorazowe zapytanie kierowane do podmiotu w tej sprawie.
- skreślenie podmiotu z listy podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych,
- inne (np. choroba biegłego rewidenta).

7. Krajowa Komisja Nadzoru nie posiada danych na temat średniego czasu trwania czynności kontrolnych do dnia podpisania sprawozdania z kontroli.

8. W wyniku przeprowadzenia kontroli przez wizytatorów pod nadzorem członków Krajowej Komisji Nadzoru stwierdzono nieprawidłowości w 171 podmiotach.

9. Forma zakończenia kontroli, w których stwierdzono nieprawidłowości:

- 169 kontrole zakończone pismami z uwagami, w tym:
  - 29 kontroli z zapowiedzią tzw. rekontroli, tj. powtórnej kontroli,
  - 2 kontrole zakończone wnioskiem do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec biegłych rewidentów, w tym jedna dodatkowo wnioskiem do Krajowej Rady Biegłych Rewidentów o wszczęcie postępowania administracyjnego wobec podmiotu.

Przy podejmowaniu decyzji o formie zakończenia kontroli Krajowa Komisja Nadzoru uwzględniała możliwość skutecznego dochodzenia ewentualnych sankcji wobec podmiotów

uprawnionych do badania, w których stwierdzono istotne nieprawidłowości w sytuacji zmieniającego się stanu prawnego.

10. Przykładowe uchybienia:

- niedopracowane plany badania, w tym w zakresie wyznaczenia poziomu istotności badania i oceny ryzyk,
- brak wykorzystania planowania do określenia kierunków badania, w tym brak dostosowania zakresu i metod badania do przyjętych parametrów, takich jak poziom istotności oraz wysokość ryzyk,
- brak ubezpieczenia jednej z form działalności, uchybienia w polisach ubezpieczeniowych,
- brak opracowanego i wdrożonego systemu kontroli jakości określającego podstawowe zasady i procedury kontroli jakości badania sprawozdań finansowych i wykonywania innych usług poświadczających,
- brak zasad ustalania cen na usługi świadczone przez podmiot,
- brak zgodności danych podmiotu z ewidencją Krajowej Izby Biegłych Rewidentów,
- nieterminowe przysyłanie sprawozdania z działalności podmiotu,
- nieterminowe opłacanie opłaty z tytułu nadzoru.

11. Poza wykonywaniem ustawowego obowiązku sprawowania nadzoru i kontroli nad biegłymi rewidentami oraz podmiotami uprawnionymi do badania Krajowa Komisja Nadzoru uznaje funkcje prewencyjną, jako istotny cel swojej działalności.

Ze względu na przejściowy charakter omawianego okresu, a także ograniczone możliwości, w roku 2009 Komisja realizowała swoje funkcje prewencyjne w ograniczonym zakresie. Realizacja przez Komisję funkcji prewencyjnej przejawiała się w następujących formach:

- publiczne udostępnianie wzorów dokumentów kontrolnych wraz z procedurami,
- przedstawianie wniosków z kontroli na spotkaniach w regionalnych oddziałach Krajowej Izby Biegłych Rewidentów,
- szkolenia wizytatorów.

12. W 2009 r. przeprowadzono następujące szkolenia:

- a. szkolenie w terminie 15 -18 kwietnia – dla wizytatorów.

Tematyka szkolenia:

- omówienie zasad kontroli w roku 2009,
- omówienie wybranych merytorycznych zagadnień, oraz dokumentacji z kontroli merytorycznej,
- rozwiązywanie przez wizytatorów przypadków występujących podczas kontroli.

b. szkolenie w terminie 6 - 9 grudnia – dla wizytatorów i kontrolerów KIBR, z udziałem przedstawicieli Biura Komisji Nadzoru Audytowego.

Tematyka szkolenia:

- omówienie ustawy z 7 maja 2009r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. Nr 77, poz. 649) w zakresie kontroli,
- kontrola jakości w małych i dużych firmach audytorskich,
- spotkanie z sędzią Arkadiuszem Opalą na temat dokumentowania kontroli (wspólnie z Krajowym Rzecznikiem Dyscyplinarnym i Krajowym Sądem Dyscyplinarnym),
- omówienie projektu protokołu kontroli.

13. W ciągu roku 2009 przedstawiciel Krajowej Komisji Nadzoru uczestniczył w jednym spotkaniu w Regionalnym Oddziale KIBR w Rzeszowie.

Wzorem lat wcześniejszych, kiedy to ilość spotkań przedstawicieli Komisji w regionalnych oddziałach była znacząca, Komisja zamierza zwrócić się do regionalnych oddziałów w sprawie propozycji powrotu do organizacji takich spotkań.

III. Ocena skutków działań podejmowanych w 2009 r. oraz planowane działania w 2010 r.

Skutki działań prowadzonych przez Krajową Komisję Nadzoru, w tym podjętych w 2009 r. powinny być dostrzegane długofalowo. Na podstawie obserwacji działań Komisji w poprzednich latach można odnotować fakt, iż przeprowadzone kontrole wykazały spadek występowania w kontrolowanych podmiotach niektórych nieprawidłowości, głównie o charakterze formalnym.

Krajowa Komisja Nadzoru w różnej formie zwracała uwagę na szereg powtarzających się nieprawidłowości, a także obszarów badania sprawozdań finansowych, które wymagają dopracowania w ramach środowiska biegłych rewidentów. Najważniejszym z tych obszarów

jest jakość dokumentacji rewizyjnej, a także prawidłowość metodologiczna i warsztatowa badania sprawozdań finansowych.

Krajowa Komisja Nadzoru mając świadomość odpowiedzialności za zadania powierzone przepisami ustawy w zakresie kontroli jakości, a jednocześnie zdając sobie sprawę, że pełną odpowiedzialność za nadzór ponosi organ nadzoru publicznego, stara się wychodzić naprzeciw oczekiwaniom KNA.

Dotychczasowe doświadczenia, naszym zdaniem wskazują na przygotowanie Komisji do spełnienia tych oczekiwań przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb środowiska biegłych rewidentów.

Rok 2010 będzie pierwszym pełnym rokiem działania KKN, jak również całej Krajowej Izby Biegłych Rewidentów pod rządami nowej ustawy.

Zgodnie z ustawą KKN zamierza:

- sprawować kontrolę nad przestrzeganiem przepisów i procedur związanych z wykonywaniem czynności rewizji finansowej przez biegłych rewidentów oraz działalnością podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych,
- po przyjęciu planów kontroli, KKN opublikuje je na stronie internetowej Krajowej Izby Biegłych Rewidentów,
- prowadzić i publikować na stronie internetowej Krajowej Izby Biegłych Rewidentów wykaz podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych wykonujących, co najmniej raz w ciągu 3 lat czynności rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego.

Powyższe zadania będą poprzedzone dopracowaniem dokumentacji i procedur kontroli poprzez dostosowanie ich do wymogów nowej ustawy.

